

Vraag nr. 121
van 9 juli 2002
van de heer KRIS VAN DIJCK

Nederlandstalig onderwijs Brussel – Bijzondere regelingen

In de loop der jaren zijn er een heel aantal specifieke maatregelen genomen die het Nederlandstalig onderwijs in Brussel een andere, meer voordelige regeling bieden. Zo is er ook in het onlangs goedgekeurde GOK I-decreet een aparte regeling opgenomen voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel (Artikel VI. 4,4° : "Het aantal punten van scholen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad wordt vermenigvuldigd met een door de Vlaamse Regering vastgelegde coëfficiënt, die ten minste gelijk is aan 1 en ten hoogste gelijk is aan 1,5") (GOK : gelijke onderwijskansen). Daarnaast zijn er natuurlijk ook nog steeds aparte programmatie- en rationalisatienormen.

Om mij hiervan een volledig beeld te kunnen vormen, zou ik de minister volgende vragen willen stellen.

1. Wat zijn de redenen om voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel een aparte regeling uit te werken ?
2. Welke "aparte regelingen" voor Brussel werden in de loop der jaren uitgewerkt ?

Waren deze regelingen altijd in het voordeel van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel ?

3. Is het correct te stellen dat de "Brusselnorm" al deze voordelen verzamelt, of wordt met de "Brusselnorm" één specifieke regeling bedoeld ?
4. Komen deze aparte regelingen voldoende tegemoet aan de specifieke situatie van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel ? Wat moet er nog worden gerealiseerd ?
5. Wat is de gemiddelde klasgrootte van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel ?

Verschildt die met de gemiddelde klasgrootte in Vlaanderen ? En indien een opsplitsing wordt gemaakt naar onderwijsniveau, -net en -richting (algemeen secundair onderwijs, technisch secundair onderwijs, beroepssecundair onderwijs, kunstsecundair onderwijs).

6. Zijn er grote verschillen tussen klassen/scholen in het Brusselse Hoofdstedelijke gewest ? Waar zitten die en hoe komt dit ?
7. Hoe zit het met het buitengewoon onderwijs (BUO) in Brussel ? Hoeveel scholen zijn er ? Van welk net ? Basisonderwijs of buitengewoon secundair onderwijs ? Welke types worden er aangeboden ?
8. Wat zijn de meest opvallende bevindingen bij de februaritelling 2002 voor het Nederlandstalig basis- en secundair onderwijs in Brussel ?

Zijn er trendbreuken met het verleden en zo ja, welke ? Kunnen de volledige cijfers en gegevens van de februaritelling 2002 worden meege-deeld ?

Antwoord

Basisonderwijs

1. Brusselse GOK-benadering

Sinds 1991 wordt in Vlaanderen een onderwijsvoorrangsbeleid (OVV) gevoerd om de integratie van kansarme migrantenkinderen te bevorderen. Het GOK I-decreet integreert dit OVV-project in één globaal ondersteuningsaanbod.

Overeenkomstig het thans opgeheven OVV-besluit werd het aantal extra lestijden berekend door op het aantal doelgroepleerlingen een coëfficiënt groter dan één toe te passen. Voor Brussel werd toen al een meer gunstige coëfficiënt toegepast. Door het gelijkekansendecreet wordt deze gunstmaatregel verlengd.

2. In tegenstelling tot de basisscholen in Vlaanderen zijn de programmatienormen en rationalisatienormen voor scholen en vestigingsplaatsen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad die van de geïsoleerde scholen en vestigingsplaatsen in gemeenten met minder dan 75 inwoners per km² . Dit betekent dat de gunstige normen van toepassing zijn op de Nederlandstalige basisscholen in Brussel.

Daarnaast zijn er afzonderlijke lestijdschalen vastgelegd voor het gewoon kleuter- en lager onderwijs in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. Deze schalen zijn gunstiger in de Brusselse scholen tot 116 leerlingen. Vanaf de 116de leerling zijn de lestijdschalen identiek.

De vestigingsplaatsen van scholen voor gewoon basisonderwijs worden bovendien steeds afzonderlijk geteld voor de berekening van het lestijdenpakket (terwijl in Vlaanderen in een school met verschillende vestigingsplaatsen de leerlingen van alle vestigingsplaatsen samengeteld worden als ze minder dan 2 km van elkaar liggen).

In het GOK I-decreet is er, zoals reeds eerder gesteld, een aparte regeling opgenomen voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, maar ook het onderwijsvoorrangsbeleid dat tot eind vorig schooljaar van toepassing was, kende een gunstiger regeling voor de Brusselse basisscholen. Er werd in het gewoon basisonderwijs een gunstiger coëfficiënt toegepast voor een leerling- onderwijsvoorrang dan in Vlaanderen.

De aparte regelingen waren aldus altijd in het voordeel van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel.

3. Met de "Brusselnorm" worden enkel de gunstiger programmatie- en rationalisatienormen bedoeld, en niet een verzameling van al deze voordelen.
4. De lagere normen voor programmatie en rationalisatie en de gunstiger lestijdenscalen zijn indertijd ingevoerd om het Nederlandstalig onderwijs in Brussel een kans te geven.

Of al deze specifieke maatregelen voldoende zijn, zal ten gronde aan bod komen tijdens de discussies over de hertekening van het onderwijslandschap. Ik wil immers de komende twee jaar een aantal maatregelen nemen die het draagvlak van de basisscholen moeten verhogen. Ik zal hierbij rekening houden met de ligging van de scholen.

Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel neemt daarbij uiteraard een bijzondere plaats in.

5. Gemiddelde in het Nederlandstalig basisonderwijs in Brussel op 1 september 2000
 - a) Het gemiddelde wordt berekend : aantal leerlingen gedeeld door (aantal lestijden gedeeld door 24).
 - b) Kleuteronderwijs : $12.548 \text{ lestijden} : 24 = 523$ ambten FTE, $8.860 \text{ kleuters} : 523 \text{ ambten} = 16,94$ gemiddeld per klas.

N.B. In februari is het kleuteraantal met circa 1.000 gestegen in vergelijking met september. Het aantal "beschikbare" leerkrachten blijft evenwel ongeveer constant, zodat het klasgemiddelde vanaf februari stijgt tot 18,97 (9.919 kleuters : 523 ambten).

- c) Lager onderwijs : $17.686 \text{ lestijden} : 24 = 767$ ambten FTE, $11.808 \text{ leerlingen} : 737 \text{ ambten} = 16,02$ gemiddeld per klas.

(FTE : fulltime equivalent – red.)

6. Verschillen en verklaring van de verschillen

De verschillen zijn duidelijk merkbaar en worden verklaard door enerzijds uitsluitend de "Brusselse lestijdenpakketten" tot +/- de 85ste leerling en de 50ste kleuter, en anderzijds de Brusselse afzonderlijke telling per vestigingsplaats.

Lagere scholen of vestigingsplaatsen tot +/- 78 leerlingen kunnen zes klassen organiseren, wat neerkomt op een klasgemiddelde van 13,00 leerlingen.

Kleuterscholen of -vestigingsplaatsen tot 35 kleuters kunnen drie klassen organiseren, wat neerkomt op een klasgemiddelde van 11,67.

Secundair onderwijs

1. Specificiteit van de Brusselse situatie

Net zoals in een aantal steden in Vlaanderen bestaat de leerlingenpopulatie in bepaalde Brusselse scholen en wijken uit een groot aantal kinderen en jongeren van allochtone origine. De hiermee gepaard gaande problematiek is in wezen niet verschillend van die van de andere regio's in Vlaanderen die met dezelfde problematiek geconfronteerd worden.

Uit contacten met de onderwijsactoren in het Brusselse is gebleken dat de specificiteit van de onderwijssituatie in Brussel voornamelijk hierin bestaat dat voor meer en meer leerlingen het Nederlands enkel als schooltaal fungeert. Niet alleen thuis is de omgangstaal vaak een andere taal dan het Nederlands – meestal het Frans – maar ook in de dagelijkse omgang, op straat, in winkels, in de buurt en allerlei diensten. Gevolg is dat voor deze leerlingen het Nederlands niet altijd gezien wordt als een maatschappelijk relevante taal : de functionaliteit van het Nederlands wordt onvoldoende ervaren.

Deze situatie komt in geen andere stad in Vlaanderen voor en kan natuurlijk de schoolmotivatie in negatieve zin beïnvloeden, wat leidt tot een inperking van het leerpotentieel en ook de kansen op leerachterstanden vergroot.

Een andere eigenheid betreft de meertaligheid en het multiculturalisme, die kenmerkend zijn voor een hoofdstad met internationale roeping. Naast de concurrentie van de Franstalige scholen is er ook nog de concurrentie van de vele internationale scholen, die een leerlingenpotentieel hebben dat ook naar Nederlandstalige scholen zou kunnen komen. Deze scholen rekruteren niet alleen in de EG-instellingen en internationale bedrijven. (*EG : Europese Gemeenschap – red.*)

We mogen evenmin uit het oog verliezen dat de Nederlandstalige bevolking in Brussel een minderheid is naast vele andere minderheden. We staan dus voor een dubbele uitdaging : naast een stevig onderwijsaanbod om te kunnen optornen tegen het Franstalig en Europees onderwijs is er nood aan een continue interne kwaliteitsbewaking van het Nederlandstalig onderwijs van Brussel.

2. Specifieke maatregelen voor Brussel

Voor het voltijds gewoon secundair onderwijs

- Het decreet van 14 juli 1998 op het secundair onderwijs voorziet in meer rationalisatienormen voor de Brusselse scholen (art. 48, 2°, 49, 2°, 50, § 1, 2°).
- De leerlingencoefficienten van de Brusselse scholen gelegen in een scholengemeenschap waarop de omkadering uitgedrukt in uren-leraar wordt berekend, worden voor de tweede tot en met de vierde graad van het secundair onderwijs verhoogd met 0,20 en voor de eerste graad met 0,10 (besluit van de Vlaamse regering van 31 juli 1990 tot vastlegging van het pakket "uren-leraar" in het voltijds secundair onderwijs, art. 4, § 2, 8°).
- Scholen die aan bepaalde voorwaarden voldoen, komen in aanmerking voor zogenaamde minimumpakketten : het desbetreffend aantal uren-leraar is gunstiger dan de berekening van leerlingencoefficienten zou opleveren.

Er zijn drie categorieën van minimumpakketten, variërend in omvang. De scholen in

Brussel zijn ondergebracht in de tweede categorie.

- Het decreet van 14 juli 1998 op het secundair onderwijs : splitsing van instellingen zonder tot meer instellingen te leiden (= herstructurering), is voor Brussel aan een meer gunstige norm onderworpen (art. 25, 3, b.).

Voor het deeltijds secundair onderwijs

- Het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs II : de oprichtingsnorm voor een centrum van deeltijds beroepssecundair onderwijs in Brussel bedraagt 18 regelmatige leerlingen (art. 70, § 1), terwijl de gewone norm vastgesteld is op 25 regelmatige leerlingen.
- Een centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs in Brussel kan een betrekking van coördinator organiseren zodra 35 (gewone norm = 50 leerlingen) regelmatige leerlingen geteld worden (besluit van de Vlaamse regering van 31 juli 1990 houdende de inrichting van het deeltijds beroepssecundair onderwijs).

Wat het buitengewoon secundair onderwijs betreft

- Het koninklijk besluit nr. 439 van 11 augustus 1986 houdende rationalisatie en organisatie van het buitengewoon onderwijs voorziet eveneens in bepaalde meer voordelige programmatie- en rationalisatienormen.

Voor het buitengewoon secundair onderwijs zijn er geen speciale Brusselse normen van toepassing voor het bepalen van de lesuren en urenpakketten : het BUSO werkt op zich al met bijzonder gunstige normen.

(*BUSO : buitengewoon secundair onderwijs – red.*)

3. De term "Brusselnorm" wordt doorgaans gebruikt om het geheel van gunstmaatregelen aan te duiden die betrekking hebben op de oprichting of instandhouding van scholen en/of structuren en op de wijze waarop de personeelsformatie van deze scholen bepaald wordt.
4. Met bovenvermelde maatregelen – deze zijn er niet allemaal ineens gekomen maar werden geleidelijk aan genomen na contact en in overleg met de lokale onderwijsverstrekkers – streeft

de Vlaamse regering ernaar om aan de Nederlandstalige onderwijsinstellingen in Brussel de nodige middelen toe te kennen om ondanks de complexe onderwijssituatie degelijk onderwijs te kunnen organiseren.

Gezien het globaal genomen groeiende succes van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel meen ik te mogen stellen dat deze maatregelen zeker hun uitwerking niet missen.

Tot voor enkele jaren was de daling van het aantal leerlingen in het Nederlandstalig secundair onderwijs in Brussel sterker dan in Vlaanderen. Deze neerwaartse trend lijkt nu te zijn gestopt.

Meer dan het basisonderwijs heeft het secundair onderwijs in Brussel te kampen met het soms negatieve beeld dat van de hoofdstad opgehangen wordt in de media. Daarnaast is er de zware concurrentie van de secundaire scholen in de Vlaamse Rand en ook het feit dat het onderwijsaanbod vrij onevenwichtig is, met een opvallende dominantie van het ASO. Dit kan allicht het relatief klein percentage leerlingen van allochtone afkomst – in vergelijking met het Franstalig onderwijs alleszins – in het Nederlandstalig secundair onderwijs verklaren.

5 en 6. Het departement vraagt bij de scholen geen informatie op m.b.t. de klasgroottes.

7. Op niveau van het buitengewoon secundair onderwijs zijn er in het Brusselse vijf scholen : twee vrije gesubsidieerde, twee officieel gesubsidieerde en één school van het Gemeenschaps-onderwijs.

Het buitengewoon secundair onderwijs wordt niet zozeer onderverdeeld in types, maar wel in opleidingsvormen (OV). Er zijn vier opleidingsvormen, die in Brussel allemaal aangeboden worden.

8. Volgens de februaritelling van 2002 waren er in de Nederlandstalige secundaire scholen in het Brusselse 11.729 leerlingen : 11.345 in het gewoon secundair onderwijs en 384 in het BUSO

Ten opzichte van de voorgaande schooljaren kan men spreken van een status-quo :

- schooljaar 2000-2001 : 11.746, waarvan 385 in het BUSO
- schooljaar 1999-2000 : 11.666, waarvan 373 in het BUSO
- schooljaar 1998-1999 : 11.880, waarvan 386 in het BUSO
- schooljaar 1997-1998 : 12.091, waarvan 394 in het BUSO.

Brusselse Hoofdstedelijke gewest / Vlaamse Rand

1. Buitengewoon basisonderwijs

Net	Schoolnr	Naam	Straat	Nr	Postcode	Gemeente	Type 1	Type 2	Type 3	Type 4	Type 5	Type 6	Type 7	Type 8	Intermaat	Semi- intermaat	Andere
Gemeenschaps	3301	MPIGO	Koning Albertlaan	181	1120	Neder-Over-Heembeek		ja		ja					ja	ja	BHG
Gemeenschaps	3327	BSBOGO	Is. Meyskensstraat	75	1780	Wemmel	ja							ja			Taalgrens-gemeente
Officieel	25262	GGLSBO	Iterbeekselaan	226	1070	Anderlecht	ja		ja					ja			OVV BHG
Officieel	25271	GGBSBO	Dilbeekstraat	1	1082	Sint-Agathaberscham				ja		ja	ja		ja	ja	BHG
Officieel	25296	GGLSBO	H. Familieplein	1	1200	Sint-Lambrechts-Woluwe	ja							ja			BHG
Vrij	25247	GVBSBO	Molenbeeksestraat	173	1020	Laken	ja	ja									BHG
Vrij	25254	GVLSBO	Vandernootstraat	52	1080	Sint-Jans-Molenbeek								ja			OVV BHG
Vrij	25288	GVBSBO	G. Henrilaan	278	1200	Sint-Lambrechts-Woluwe							ja		ja	ja	BHG

BHG : Brusselse Hoofdstedelijke gewest

OVV : observatiecentrum

N.v.d.r.

MPIGO : medisch-pedagogisch instituut van het gemeenschapsonderwijs

BSBOGO : basisschool voor buitengewoon onderwijs van het gemeenschapsonderwijs

GGLSBO : gesubsidieerde gemeentelijke lagere school voor buitengewoon onderwijs

GGBSBO : gesubsidieerde gemeentelijke basisschool voor buitengewoon onderwijs

GVLSBO : gesubsidieerde vrije lagere school voor buitengewoon onderwijs

GVBSBO : gesubsidieerde vrije basisschool voor buitengewoon onderwijs

2. Buitengewoon secundair onderwijs

Gemeenschapsonderwijs

Nr.	Gemeente +adres telefoonnummer	OV	Type	Afdelingen
27193	SSBOGO Koning Albertlaan 181 1120 Brussel (Neder-over- Heembeek) 02/262.02.60 Fax 02/268.84.40	1	2,4	

Officieel gesubsidieerd onderwijs

Nr.	Gemeente +adres telefoonnummer	OV	Type	Afdelingen
27359	Officieel gesubsidieerde BUSO-school Huidevetterstraat 41 1000 Brussel 02/512.14.75 Fax 02/511.59.44	3	1,4	grafische, plastische en kunst- technieken lederbewerking metaalbewerking schilderen, behangen, garne- ren en stofferen
27383	Officieel gesubsidieerde BUSO-school Dilbeekstraat 1 1080 Sint-Agatha-Berchem 02/465.58.96 fax 02.465.67.11	2 3	6,7 6,7	metaalbewerking textiel tuinbouw verkoop-en kantoortechnieken

Vrij gesubsidieerd onderwijs

Nr.	Gemeente +adres telefoonnummer	OV	Type	Afdelingen
27367	Cardijnschool Mathieu Desmaréstraat 1020 Brussel 02/478.03.33 fax 02/478.53.77	1 2 3	2 2 1,3	gezins- en nijverheidstechnieken schilderen, behangen, garneren en stofferen voeding
27391	Koninklijk Instituut voor Doven en Blinden Georges Henrilaan 278 1200 Sint-Lambrechts-Woluwe 02/735.40.85 fax 02/733.24.63	1 2 3 4	6 6,7 6,7 6,7	gezins- en nijverheidstechnieken- verkoop- en kantoortechnieken 1ste graad : 1ste jaar A en 2de jaar moderne en wetenschappen 2de graad : ASO – economie- wetenschappen en TSO – handel-talen

Leerlingenevolutie

	Brussel		Vlaanderen	
	kleuters	lager	kleuters	lager
1/2/98	9.212	10.679	237.622	391.395
1/2/99	9.478	11.045	232.448	396.014
1/2/00	9.752	11.505	230.235	399.027
1/2/01	9.910	11.867	230.058	399.476
1/2/02	9.980	12.111	228.941	397.381

	Brussel		Vlaanderen	
	kleuters	lager	kleuters	lager
1/2/98	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
1/2/99	102,9%	103,4%	97,8%	101,2%
1/2/00	105,9%	107,7%	96,9%	101,9%
1/2/01	107,6%	111,1%	96,8%	102,1%
1/2/02	108,3%	113,4%	96,3%	101,5%

